KRANJČAN

KS Kranj Center

GLASILO KRAJEVNE SKUPNOSTI KRANJ - CENTER
LETNIK XXI, NOVEMBER 2018

UVODNIK
Novi obrazi – novo upanje

AKTUALNO
- Kaj mesto potrebuje, da deluje?
- Lepota z ostrimi zobmi:kanjon reke Kokre v Kranju
- Nov odlok o prometni ureditvi: strel v prazno?
- Kranjska proračunska kondicija

ZANIMIVOSTI
- Matija Valjavec in Kranj

KULTURA
- Jazz Kamp Kranj 2018

ŠPORT
- Balinarsko društvo Kranj Center
- Z ljubeznijo do gibanja do uspešnih posameznikov

UVODNIK

Novi obrazi – novo upanje

Če je politika na državni ravni za večino ljudi oddaljena in abstraktna zadeva, za katero mislijo, da se jih ne tiče, je na lokalni ravni situacija vendarle drugačna. Ravnanje z odpadki in oskrba z vodo, urejanje prometa in rabe prostora, skrb za vrtce, šole in kar je še vseh drugih vsakdanjih problemov, s katerimi se spopada občinska oblast, na ljudi vpliva neposredno. Ker je kriterij uspešnosti delovanja mestne oblasti učinkovito reševanje konkretnih problemov, tudi ideološke razlike med posameznimi strankami izgubijo svoj pomen. Če je treba npr. zgraditi pločnik, ne obstajata leva in nato še desna rešitev tega problema; važno je, da je pločnik zgrajen in to čim prej ter čim ceneje. Posel župana se tako na prvi pogled zdi apolitičen in menedžerski, kar je najbrž razlog, zakaj imajo županski kandidati z izkušnjami iz gospodarstva pri volivcih določeno prednost.

Menedžerju, ki zna voditi projekte in se ob tem še zaveda, da je treba denar najprej zaslužiti, preden ga lahko trošiš, je smiselno zaupati županski stolček, toda pod enim pogojem: razumeti mora razliko med podjetjem in občino, ki je politična institucija in mora delovati po demokratičnih načelih. Ko sem aktualnega župana Kranja, tedaj še županskega kandidata, pred več kot štirimi leti vprašal, ali se zaveda, da vodenje občine zahteva drugačne prijeme kot upravljanje podjetja, mi je suvereno odgovoril, da je pred tem delal v veliki mednarodni korporaciji, kjer je bilo bojda več politike kot na kranjski občini. Odgovor me ni prepričal in, kot se je izkazalo kasneje, so bile najbolj problematične plati iztekajočega se mandata povezane prav s slabim obvladovanjem politične obrti, zaradi česar se je župan zapletal v nepotrebne konflikte okrog zadev brez sleherne koristi.

Spreminjanje prometne ureditve na območju KS Center je že tak primer. Se spomnite, kako nam je brez kakršnegakoli predhodnega posvetovanja naložil, da si pred spanjem zapomnimo, na kateri točki smo zapeljali v mesto, da bi zjutraj lahko na isti točki izstopili, češ da s tem preprečuje tranzitni promet skozi mesto? Kapriciozen ukrep, pri katerem je nato vztrajal celih devet dni, dokler ga ni pod pritiskom javnega mnenja nadomestil z zgolj desetimi minutami čakanja pred drugo izstopno točko. Se spomnite delavnic, zbora krajanov in zbiranja podpisov pod peticijo, s katero smo krajani in nosilci poslovnih dejavnosti množično izražali nestrinjanje z načrtovanimi poostritvami prometne ureditve? Politike vešč župan bi prisluhnil volji ljudi – kranjski pač ne in sprašujem se, zakaj. Posebnih simpatij med volivci ne on, ne njegova stranka s tem nista pridobila – ne v mestnem jedru, pa tudi pri pospeševalcih trajnostne mobilnosti ne. Prometa v starem Kranju je resda nekaj manj, vendar še vedno je in bo, dokler bodo tu stanovalci in nosilci poslovnih dejavnosti. Vsem sestankom, sejam in prerekanjem navkljub novi odlok ni prinesel nič bistvenega razen administrativnih sitnosti in višjih stroškov.

> *Ključni nauk celotnega mandata je, da so enako kot menedžerska učinkovitost, hitrost in odločnost za dobro županovanje pomembni tudi politična modrost, zadržanost in pragmatičnost.*

Na podobno nesmiselne konflikte z občani naletimo tudi drugod, npr. na Zlatem polju zaradi nove avtobusne postaje; na Mlaki zaradi načrtovanega stanovanjskega naselja; sploh pa v odnosu do krajevnih skupnostih na splošno. Večino težav in potreb, ki se pojavijo na mikro ravni, najbolje poznajo prav krajevne skupnosti, ki lahko s svojim delom, mnenjem in informacijami pomembno prispevajo k njihovemu reševanju. S tem razbremenijo občinsko upravo in proračun, saj je delo predsednikov in članov svetov krajevnih skupnosti za razliko od občinskih uslužbencev brezplačno. Skratka, potencialne koristi, ki jih ima občina od obstoja krajevnih skupnosti, so bistveno večje od stroškov njihovega delovanja – zakaj bi jim torej klestili pristojnosti in jim jemali avtonomijo? Kajti prav to se je zgodilo v tem mandatu. S kolegi iz drugih krajevnih skupnosti smo se ure in ure prerekali z županom in upravo okrog novega občinskega statuta, s katerim so nameravali krajevnim skupnostim pristriči pristojnosti in jih marginalizirati na raven debatnih krožkov. Na koncu je bil sicer dosežen kompromis in sprašujem se, v čem je bil smisel obračunavanja s krajevnimi skupnostmi. Imajo krajani danes boljši, učinkovitejši in cenejši javni servis? Sta župan in njegova stranka s tem pridobila politične točke? Močno dvomim.

Predvsem pa je politika nesmiselnih konfliktov škodila učinkovitosti vodenja občine, torej prav tisti menedžerski sposobnosti, ki so jo volivci od župana najbolj pričakovali. Bilanca dosežkov zadnjih štirih let namreč ni blesteča. Gotovo je najpomembnejši uspeh dokončanje že prej začetih velikih projektov komunalne infrastrukture. Toda gradnje nove avtobusne postaje, nove tribune na štadionu in nove koncertne dvorane nismo dočakali in je še lep čas ne bomo. V KS Center lahko pozitivno ocenimo tudi nadaljevanje projektov, kot sta obnova bivše ekonomske šole in bivše gradbene šole, ter nekaj nujnih popravil, kot je npr. novo tlakovanje Maistrovega trga ali pa obnova pročelja Glasbene šole.

> *Kranj potrebuje drugačen slog vodenja občine – potrebuje župana in mestni svet, ki bosta prisluhnila volji občanov, podpirala delovanje krajevnih skupnosti in upoštevala njihovo mnenje.*

Pri oživljanju starega Kranja ni prišlo do preboja, vendar tudi ne do poslabšanja: sistem sofinanciranja najemnin praznih poslovnih prostorov se je obdržal kot edina neposredna poslovna vzpodbuda s sorazmerno dobrimi rezultati, toda še vedno manjka vse ostalo. Kje je mestni menedžer, ki smo ga že imeli, pa je bil v tem mandatu ukinjen? Kje je celovito in pestro oglaševanje ponudbe v mestnem jedru? Kje je obnova tržnice? Zakaj se v mestno jedro ni preselila nobena javna služba, ki bi delala s strankami in tako v mesto privabila več obiskovalcev? Bistvenih stvari nismo dobili, zato pa kar nekaj novosti, katerih smiselnost je vprašljiva: od Kranvaja, prek električnih avtomobilov, biciklov, do rikš. Ne želim biti krivičen: problematika KS Center je zapletena in morda imajo v drugih krajevnih skupnostih boljše izkušnje, toda z mojega zornega kota je ključni nauk celotnega mandata, da so enako kot menedžerska učinkovitost, hitrost in odločnost za dobro županovanje pomembni tudi politična modrost, zadržanost in pragmatičnost.

Krajani, če ne želite, da o vašem življenjskem in poslovnem okolju ter o vaši lastnini odločajo drugi, se udeležite volitev in oddajte veljaven glas. To je vaš najlažje dosegljiv vzvod, s katerim lahko vplivate na občinsko politiko. Stane vas nič in vam vzame največ 15 minut časa s prihodom in odhodom z volišča vred. In kaj je 15 minut v primerjavi s štirimi leti? A izbirajte preudarno, kajti Kranj potrebuje drugačen slog vodenja občine – potrebuje župana in mestni svet, ki bosta prisluhnila volji občanov, podpirala delovanje krajevnih skupnosti in upoštevala njihovo mnenje.

Vidimo se na volišču 18. novembra.

dr. Aleksander Pavšlar
predsednik sveta KS Center

Natalija Gončarova (1881-1962), Kolesar, 1913.

Kaj mesto potrebuje, da deluje?

Ste se kdaj vprašali, kaj bi želeli videti v mestnem jedru, v kakšno trgovino bi želeli vstopiti, kaj vse bi radi kupili v mestu in kaj bi počeli v mestu?

Ste se kdaj vprašali, zakaj so v zgodovini mesta sploh nastala? Mesta so bila prostor obrti, trgovine, kulture in sedež javne oblasti. Ozrimo se v naš prelepi Kranj in se vprašajmo, zakaj vedno znova slišimo, da je Kranj danes »mrtev«. In to niti ni moje mnenje, temveč nekakšno splošno prepričanje, ki kot temačen oblak lebdi nad mestom že leta...

Ko sem bila otrok v 70ih in 80ih temu ni bilo tako; mesto je bilo ves čas polno ljudi, trgovina je cvetela, vse kar smo potrebovali, smo lahko kupili v mestu, če nam to ni preprečevala jugoslovanska socialistična ekonomija, ki nas je po nakupih preusmerila na senčno stran Alp.

Kdo nas preusmerja danes in zakaj?

Odsotnost dolgoročnega in doslednega upravljanja z mestnim prostorom se kaže v tem, da v mestu ni več primerne trgovske in storitvene ponudbe.

Ponudba se je preselila na obrobje – v shoping centre Qlandia, Mercator, Supernova, Tuš. In glej ga zlomka, vsi ti centri imajo menedžerje, ki skrbijo za to, da trgovska dejavnost poteka nemoteno, dobičkonosno, da so poslovni prostori polni in da je struktura ponudbe takšna, da privablja potencialne kupce.

Se vam že dozdeva, kam merim? MESTNI MENEDŽER je tisto, kar potrebuje naše mestno jedro – potrebuje menedžerja, ki bo prevzemal odgovornost za rezultate in ne takšnega, ki osem ur prelaga svinčnike na svojem delovnem mestu. In NE, te funkcije ne more prevzeti Zavod za turizem!

Zakaj to pišem? V preteklosti nam je že skoraj uspelo in imeli smo približek mestnega menedžerja, ki bi se lahko razvil v pravega, vendar je delovno mesto aktualni župan s svojim prihodom onemogočil.

Ostalo je še sofinanciranje najema praznih poslovnih prostorov – projekt, ki se je pred več kot štirimi leti začel na pobudo KS Center. Do vključno prve polovice letošnjega leta je bilo na razpisih uspešnih skupaj 27 najemnikov; od teh jih je do današnjega dne dejavnost opustilo le sedem, kar se zdi dober rezultat.

Toda če se poglobimo v strukturo dejavnosti novih najemnikov, kar je sicer obiskovalcem mesta očitno že na prvi pogled, ugotovimo, da struktura ponudbe ne zadovoljuje vseh naših potreb oziroma potreb sodobnega srednjeevropskega mesta, kar si Kranj zasluži biti.

> *Kar nam manjka, je strokovnost upravljanja z mestom, ki je neodvisna od politične oblasti in ima daljši rok trajanja od vsakokratnega župna, predvsem pa drugače postavljene prioritete interesov starega mesta kot trgovske, poslovne, kulturne in bivalne četrti Kranja.*

Od 27 najetih subvencioniranih poslovnih prostorov le v devetih poteka trgovska dejavnost, dve trgovini sta že zaprli vrata, od preostalih sedmih pa kar z dvema prodajalnama upravlja isto socialno podjetje. V preostalih 18 poslovnih prostorih potekajo različne storitvene dejavnosti (turistična agencija, frizerski salon, otroški vrtec…); pet najemnikov se je v vmesnem času že poslovilo (Vir: podatki MO Kranj z dne 18.9.2018); v nekaj primerih ni povsem jasno, kakšno dejavnost najemnik opravlja, ali pa je poslovni prostor odprt samo »po dogovoru«. Kaže torej, da je obisk še vedno preslab, da bi mesto lahko postalo poslovno zanimivo okolje za opravljanje trgovske dejavnosti. Zato prevladujejo najemniki, katerih dejavnost je pretežno neobčutljiva na frekventiranost lokacije, ker stranke pridobivajo z drugimi načini trženja. Povedano drugače: v prazne prostore se naseljujejo predvsem dejavnosti, ki bi se verjetno lahko izvajale tudi kje drugod, v mestno jedro pa zaidejo predvsem zaradi tega, ker so tu najemnine v povprečju nizke v primerjavi z drugimi lokacijami, pri čemer subvencija te najemnike dodatno motivira k najemu prostora in selitvi svoje dejavnosti v mestno jedro.

Očitno je, da je za občinsko oblast zadosten cilj že to, da so prazni prostori zasedeni; vendar polni prostori ne morejo biti sami sebi namen. Kar nam manjka, je strokovnost upravljanja z mestom, ki je neodvisna od politične oblasti in ima daljši rok trajanja od vsakokratnega župna, predvsem pa drugače postavljene prioritete interesov starega mesta kot trgovske, poslovne, kulturne in bivalne četrti Kranja. Kajti le tako bomo lahko zagotovili pestro, raznoliko in za vse potrebe primerno ponudbo. Ni dovolj, da je mesto lepo, da ima lepe klopi in tlakovce ter ulične svetilke. Ni dovolj, da imamo prireditve, ki naj bi privabljale obiskovalce... Vse to je sicer dobrodošlo – tudi sama sem estet in ljubitelj vseh kulturnih dogodkov, ki se jih redno udeležujem –, vendar me zelo moti, da se moram po nakupih peljati z avtomobilom na obrobje ali v drugo mesto. Mar živimo na vasi?

Kdaj se bo pojavil nekdo, ki razume, kako deluje mesto in kaj potrebuje za svoje delovanje? Bomo imeli to srečo zdaj, ko se nam obetajo volitve – je med županskimi kandidati takšen, ki je dovolj razgledan, poučen in odprt, predvsem pa zainteresiran za to da našemu staremu Kranju povrne, doda oziroma na novo postavi funkcijo in veljavo, ki jo je staro mesto nekoč imelo in bi jo zopet lahko tako kot mnoga druga evropska mesta? Srčno upam da. Razumem in verjamem, da večina občinskih funkcionarjev s svojo kvoto dveh do štirih obiskov letno ne more razumeti, kaj bi v starem Kranju potrebovali in da jim je bolj pomembno njihovo lokalno volilno okolje. In dejstvo, da v mestnem svetu mestno jedro nima svojih predstavnikov, ki bi znali poskrbeti za svoje lokalno okolje, nam prav nič ne pomaga. Prav zaradi tega ponovno apeliram na županske kandidate, da z vzpostavitvijo funkcije mestnega menedžerja staremu Kranju zagotovijo trajno in strokovno oskrbo.

Tania Mendillo
članica sveta KS Center

Piknik v Khislu že tretjič

Napoved ni bila najboljša in dan pred tem smo se zaskrbljeno ozirali v nebo: bo naše nemirno vreme zdržalo? In glej, kot naročeno, prebudili smo se v sončno in toplo septembrsko soboto – nalašč za druženje krajanov ob mesnih dobrotah, ki sta jih na žaru mojstrsko obračala naša letošnja kuharja Luka in Herman. Popoldan se je ob jedači in pijači razvlekel vse do večernih ur; ostali bi še malo, pa nam je Kavarna Khislstein zaprla vrata.

Kot kažejo pozitivni odzivi, piknik KS Center postaja uspešnica. Brez skrbi, še ga bomo organizirali! Kajti druženje krajanov je pomembno za ohranjanje povezane in avtonomne lokalne skupnosti – takšne, ki sama odloča o tem, kaj se z njo in njenim okoljem dogaja. Ne pristajamo na to, da nam pravila postavljajo tisti, ki o življenju in delu v mestu nimajo pojma.

Veliko je odvisno od dobre informiranosti. Zato spremljajte delo krajevne skupnosti na naši spletni strani www.kranj-center.si, kjer so med drugim objavljeni zapisniki sej, prek facebook profila »Krajevna skupnost Kranj Center«, lahko pa nas obiščete osebno v času uradnih ur, v torek in četrtek med 15.30 in 16.30 uro, ali po predhodnem dogovoru.

Anton Marolt
član sveta KS Center

WANTED

RAZUME, DA TUDI AVTOMOBILI SODIJO V MESTO, ker mesto ni naravni park.

NI PREVEČ DOVZETEN ZA OBČINSKE MODNE SMERNICE, ker jih narekujejo modni nepoznavalci.

DOBER »SLALOMIST«, ki bo na dnevni bazi vijugal med različnimi interesi stanovalcev, podjetnikov, občine in zavodov – za nameček pa vsako soboto celo obiskovalcev.

SODOBEN, URBAN, RAZGLEDAN (mentalni »seljaki« ne pridejo v poštev).

LOČI MESTNO HIŠO OD OBČINE in je že obiskal vsaj 10 evropskih mest.

POSEBNA ŽELJA: iskreno ga zanima kultura in umetnost (ne udeležuje se samo županovih VIP dogodkov).

RAZUME, DA STARO MESTNO JEDRO NI »HISTORIC DISNEY« in da mora tu dobičkonosno potekati trgovska in storitvena dejavnost.

RAZUME, DA JE KRAJEVNA SKUPNOST ZAVEZNIK in ne nasprotnik (samo zgledamo »badass«, drugače smo zelo prijazni in imamo radi svoje mesto).

TOREJ, DELOVNO MESTO JE VELIK ZALOGAJ IN JE PRIMERNO ZGOLJ ZA TISTE, KI IMAJO IZKUŠNJE S KOMUNIKACIJO Z LJUDMI V MESTIH, BIZNISOM IN Z VSEMI, KI PRIDEJO V MESTO 1 DO 2-KRAT LETNO NA SPREHOD IN SO PREPRIČANI, DA IMAJO ODGOVORE NA VSA VPRAŠANJA. ZA DELOVNO MESTO SE IŠČEJO NAČELNI, STROKOVNI IN POKONČNI INDIVIDUUMI (STOLČKOFILNI OPORTUNISTI ODPADEJO).

P.S. SPOŠTOVANI KANDIDATI ZA ŽUPANE, ČE BOSTE RESNO VZELI POBUDO ZA VZPOSTAVITEV DELOVNEGA MESTA CITY MANAGERJA IMATE PRED SEBOJ ISKREN OPIS, KAKŠNO OSEBO MESTO PRIČAKUJE IN POTREBUJE.

Lepota z ostrimi zobmi:

kanjon reke Kokre v Kranju

Moji prvi sprehodi s kužkom v kanjonu so me popolnoma zasvojili. Dan brez opazovanja brzic, mogočnih dreves in iskanja ribic v vodi kar ni pravi. Tam sem bila in sem še vedno v dežju, snegu, vročini, mrazu. Prav vsak sprehod je drugačen. Začela sem spoznavati naravo, živali in tudi kar nekaj prijaznih ljudi je prišlo v moj vsakdan. Vedno sem imela občutek, da smo v Kranju lahko zelo veseli, da imamo tako lep kanjon in tako lepo reko.

Pa v resnici ni čisto tako. Te dni je Kranj v znamenju volitev. Bog nam daj volitve vsako leto. Toliko energije, znanja, volje, idej kot v tem času… In kot vedno, vsake volitve se dotaknejo tudi kanjona. Štiri leta imamo mir, potem pa se tresemo ob vseh idejah, predlogih, interesih. Predlogov in želja je toliko, kot je ljudi, ki bi želeli revolucijo v tem prelepem delu narave. Zato sem se odločila, da napišem, kaj si v resnici želimo vsakodnevni obiskovalci. Predvsem pravi odnos krajanov, nekaj reda in veliko miru. Ko prebiramo predvolilne programe, ki v kanjonu obljubljajo lokale, površine za šport, celo kolesarjenje, mi postane hudo ob misli, da se to pravzaprav čisto lahko uresniči. Zato, ker moramo vse kultivirati, elektrificirati in asfaltirati. Kanjon ne potrebuje nič od tega. Noči naj bodo temne in mirne, dnevi pa naj pripeljejo prijazne ljudi, ki jim bodo informacije na učni poti povedale, kje so, kdo je še z njimi in kako se je potrebno obnašati. Kar se tiče obnove kanjona, jo jaz vidim popolnoma drugače. Kanjon je bil tukaj že mnogo pred nami in bo še mnogo let, ko nas več ne bo. Mesto je nastalo na obronkih in je v veliki meri zelo neprijazno s svojo infrastrukturo in s svojimi potrebami današnjega časa. Z načinom bivanja in s popolnoma nesprejemljivim načinom gradnje uničujemo strukturo sten. V kanjonu sem opazila spremembe, ki so se mi zdele kot drobna opozorila. Reka je v enem samem zamahu odtrgala meter zemlje. V treh deževnih dneh je nastal podor skoraj do prvih hiš. Na poteh je vedno več skal. Brežine so nevarno zaraščene in pogled na njih ne vzbuja ravno velikega zaupanja. No, sem malo zašla. Obnova je po moje dolgotrajna, mukotrpna in zahtevna naloga, ki bo mesto dolgoročno zaščitila in ga obvarovala pred morebitno katastrofo.

Takole, za vsak dan, se zelo veselim kopališča, zelo se veselim čiste in bistre reke, zelo se veselim ljudi, ki bodo smeti odnašali in ne puščali, zelo se veselim srečati Kranjčane, ki bodo povzdignili glas nad tistimi, ki si bodo še drznili kaj na skrivoma vreči čez balkon.

Beti Valič

Foto: Primož Jenko

Nov odlok o prometni ureditvi: strel v prazno?

Lani oktobra je občina začela uveljavljati določila novega odloka o prometni ureditvi, vendar le na območju starega mesta. V drugih predelih Kranja, kjer bi morali stanovalcem prav tako izdati dovolilnice, postaviti zapore in parkomate in začeti s pobiranjem parkirnine, se ni zgodilo praktično nič. Vedno je tako: vsi bi urejali promet v KS Center, kaj se dogaja v drugih KS, pa ne zanima nikogar.

Prevoznice so iskana roba

Leto dni izvajanja odloka zadošča za analizo učinkov in oceno, ali so bili cilji odloka doseženi. Eden od ciljev je bil zmanjšati domnevno »preveliko število izdanih dovolilnic«. Primerjava števila izdanih dovolilnic po starem in novem odloku je naravnost osupljiva, razlika je -2%, oziroma 22 dovolilnic.

ŠTEVILO IZDANIH DOVOLILNIC PO STAREM IN NOVEM ODLOKU:

	V času veljavnosti starega odloka	V času veljavnosti novega odloka	Sprememba
Parkirne dovolilnice	649	499	-23%
Prevoznice	niso obstajale	248	/
Pravne osebe (stari odlok) oz. dostavnice (novi odlok)	341	221	-35%
SKUPAJ	**990**	**968**	**-2%**

Vir: podatki za stari odlok so iz občinskega gradiva »Odlok o ureditvi in pravilih cestnega prometa v MOK, maj 2016«; podatki za novi odlok pa iz obvestila občine z dne 1.10.2018

Po vseh sestankih, delavnicah, sejah, prerekanjih in prepričevanjih, po vsem vloženem naporu je danes stanje praktično enako, kot je bilo pred uveljavitvijo odloka! Komaj verjetno, ampak resnično. Preden sklenemo, da je nov odlok popoln debakel, analizirajmo podatke bolj poglobljeno.

Število parkirnih dovolilnic se je zmanjšalo za dobro petino, kar ni zanemarljivo, vendar tudi ne posebej impresivno. Velika večina stanovalcev, ki so bili imetniki dovolilnic po starem odloku, so te dovolilnice torej imeli na utemeljeni pravni in dejanski podlagi.

Bolj daljnosežne učinke je imel odlok na število dovolilnic, namenjenih pravnim osebam. Te so se v preteklosti izdajale na podlagi sklepa župana. Ker nihče na občini ni periodično preverjal, ali posamezna pravna oseba še vedno izkazuje razlog, zaradi katerega ji je bila dovolilnica izdana, se je skozi leta njihovo število povečevalo. S tem pa tudi verjetnost njihove nenamenske rabe. Novi odlok je dovolilnice pravnim osebam generalno ukinil in jih nadomestil s plačljivimi dostavnicami, ki jih je manj za 35%. Treba je tudi upoštevati, da vse dostavnice ne omogočajo vstopa v območje za pešce kadarkoli. Takšnih dostavnic, ki omogočajo vstop 24 ur dnevno, je bilo izdanih samo 61, pri ostalih pa morajo dostavna vozila mestno jedro zapustiti do 10. ure dopoldne. Skratka, prometna obremenitev z dostavnimi vozili, ki vstopajo z dostavnico, je po novi ureditvi bistveno manjša, sploh po 10. uri.

Problematična je novo uvedena dovolilnica, imenovana prevoznica. Prevoznica omogoča neomejen vstop v območje omejenega prometa, ne pa tudi uporabe javnih parkirnih mest (koliko se to v praksi preverja, je drugo vprašanje). In kdo je upravičen do prevoznice? Precej pisana druščina. Fizične in pravne osebe, ki živijo oziroma poslujejo v območju omejenega prometa in imajo lastniško oziroma najeto parkirno mesto; krajani z motocikli; intervencijske in druge javne službe (npr. gasilci, policija, zdravstveni dom, komunala, vsi občinski koncesionarji…); javni zavodi (npr. Gorenjski muzej, Zavod za turizem…), občinski organi (npr. redarji); med imetniki prevoznice najdete celo Ministrstvo za okolje in prostor! Kar bode v oči, je precejšnje število izdanih prevoznic in trend naraščanja njihovega števila: januarja letos jih je bilo vseh skupaj 90, oktobra pa kar 248.

Kdo je potegnil kratko

Če izvzamemo dodatne administrativne nevšečnosti in stroške, za vozila stanovalcev odlok praktično ni prinesel veliko novega. Kakšen odseljen krajan je z uveljavitvijo novega režima morda izgubil dovolilnico, do katere itak ni bil več upravičen. Sicer je število vozil ostalo približno enako kot prej. Večina jih vstopa v mesto s parkirno dovolilnico, ostala pa z novo prevoznico. Obljuba, da bodo zaradi uvedenih prevoznic stanovalci z dovolilnicami lažje našli prosto parkirno mesto, v praksi ni bila potrjena.

Prav tako odlok ni imel neposrednega vpliva na pravne osebe, ki poslujejo v območju omejenega prometa in imajo lastna parkirna mesta, na javne službe, javne zavode, občinske organe itd. Njihova vozila, ki so bila prej opremljena z dovolilnico za pravne osebe, danes enako neovirano vstopajo v območje omejenega prometa s prevoznico.

Odlok je v bistvu udaril samo po dveh skupinah: nosilcih poslovnih dejavnosti v območju omejenega prometa, ki nimajo lastnega ali najetega parkirnega mesta, in po vseh »zunanjih« nosilcih poslovnih dejavnosti, kot so dostavljavci, serviserji ipd., ki morajo s svojim vozilom priti do stranke v območju omejenega prometa. Res je, da jim odlok vstopa ni popolnoma onemogočil, ga pa je administrativno otežil, zaračunal in postavil časovne omejitve, ki so odvisne od višine plačila. »Manj d'narja, manj muz'ke!

Toda posredno posledice omejevanja dostave občutimo vsi, tako stanovalci kot nosilci poslovnih dejavnosti. Naročanje blaga in storitev je povezano s problemi in dodatnimi stroški. Do neke mere težave blažijo brezplačne PIN kode, ki so v svojem bistvu občinska miloščina, do katere pa spet niso upravičeni vsi ali pa niso upravičeni v zadostni meri. Ne, zaradi omejevanja dostave, staro mestno jedro ni bolj privlačno za bivanje in poslovanje.

Je pa res, da so vse do zgodnjega popoldneva javna parkirna mesta v območju omejenega prometa precej manj obremenjena, kot so bila v času veljavnosti starega odloka, kar posredno kaže na manjše prometne tokove. Vendar to ni samo posledica manjšega števila dovolilnic, izdanih pravnim osebam, ampak verjetno predvsem ukinitve možnosti brezplačnega 30 minutnega vstopa in parkiranja z listkom.

Prometa je manj

Za ugotavljanje dejanskih učinkov nove prometne ureditve je najbolj relevantna primerjava števila vstopov v času veljavnosti starega odloka s številom vstopov po uveljavitvi novega.

SKUPNO ŠTEVILO VSTOPOV V MESTO Z DOVOLILNICAMI IN LISTKI:

1.1.-30.9.2017 (stari odlok)		1.1.-30.9.2018 (novi odlok)		Sprememba	
GLOBUS	MOST	GLOBUS	MOST	GLOBUS	MOST
141978	150728	89779	123142	-37%	-18%
292706		**212921**		**-27%**	

Vir: sporočilo Komunale Kranj, 8.10.2018

Na prvi pogled je opazen nenavadno velik razkorak v obsegu zmanjšanja števila vstopov med vstopno točko za Globusom in vstopno točko na mostu. Podatki vstopne točke za Globusom izkazujejo namreč dvakrat večje relativno zmanjšanje vstopov kot vstopna točka na mostu, na katero gravitira večina mestnega jedra. S čim lahko pojasnimo to razliko? Najverjetnejša razlaga je, da gre približno polovica zmanjšanja števila vstopov na vstopni točki za Globusom na račun obiskovalcev knjižnice, komitentov bančnih poslovalnic in drugih poslovnih subjektov na Gregorčičevi ulici in na Skali, ki so pred tem vstopali z listki za 30 minut. **Ta vozila so napihovala statistiko, čeprav v resnici niso obremenjevala starega mestnega jedra s prometom,** ker so vozniki po končanih opravkih zapeljali okrog Stare pošte in zapustili območje omejenega prometa na drugi strani Globusa. Mimogrede, s tem se potrjuje pravilnost stališča KS Center, ki je leta 2010 nasprotovala širitvi območja omejenega prometa z začetka Maistrovega trga na Gregorčičevo. Staro mestno jedro ni s širitvijo ničesar pridobilo, veliko pa so, oziroma še bodo izgubili nosilci poslovnih dejavnosti na Gregorčičevi, na Skali in Kokrškem bregu. Nekateri so že selili svojo dejavnost.

Za oceno zmanjšanja obremenitve starega mestnega jedra s prometom, je zato relevanten podatek o zmanjšanju števila vstopov na mostu. Ta vozila nadaljujejo pot bodisi po Tavčarjevi ulici bodisi po Glavnem trgu, s čimer prometno obremenjujejo stari del mesta. In ta podatek kaže, da je obremenitev v primerljivem obdobju manjša za slabo petino, kar sicer ni zanemarljivo, vendar tudi nič posebnega. Analiza podatkov od januarja do vključno septembra letos izkazuje blag trend povečevanja vstopov (v povprečju po 150 dodatnih vstopov na mostu vsak mesec), kar je verjetno treba pripisati naraščanju števila izdanih prevoznic in dostavnic. **Vidi se, da količina prometa v času veljavnosti starega odloka v resnici ni bila tako velika, kot so razglašali nekateri občinski funkcionarji, ampak dokaj normalna, in da večino prometa generirajo potrebe stanovalcev in deloma tudi nosilcev poslovnih dejavnosti (in ne obiskovalci mesta).** Zmanjšanje je deloma mogoče pripisati tudi ukinjenim »kopiranim RFID karticam«, ki so bile javna skrivnost, vendar njihove uporabe občina nikoli ni resno preprečevala.

Kako naprej

Z novim odlokom ni bilo doseženo veliko: več reda pri izdajanju dovolilnic, nekaj manj prometa na račun dostavljavcev in obiskovalcev ter na splošno več sitnosti in stroškov. Kdor po vsem tem vztraja, da je v mestu še vedno preveč prometa, naj končno

pojasni, katera količina je potemtakem prava. Kot je bilo na straneh tega glasila že velikokrat zapisano, je bistvo težave prav v tem, da občina k omejevanju prometa pristopa brez objektivnih, kvantificiranih podatkov. Večinoma spremembe potekalo na podlagi subjektivnih občutkov posameznikov, ki jih poganja idealizirana predstava o mestu brez avtomobila. Podatki jasno kažejo, da je nadaljnje zmanjšanje prometa možno le ob predpostavki zmanjšanja števila stanovalcev in nosilcev poslovnih dejavnosti (kar, upamo, ni cilj občinske politike – ali pač?) oziroma ob predpostavki omejevanja pravice stanovalcev in nosilcev poslovnih dejavnosti, da dostopajo do svojega doma, poslovnega prostora in tudi do lastnega parkirnega mesta (prevoznice!). **Takšni posegi bi bili nelegitimni, pravno zelo sporni in bi privedli do hudo konfliktnih situacij.**

Kar se posegov v prometno ureditev tiče, so bile izkušnje z obstoječo občinsko oblastjo slabe: mesto je bilo v tem mandatu deležno ponavljajočih se pritiskov in groženj s poslabšanjem prometnega režima, ki se kar ne nehajo. Še celo tik pred volitvami in v nasprotju z dogovorom občinska oblast napoveduje ukinitev osem parkirnih mest pred mostom in to z absurdnim argumentom, da želi **nadalje** zmanjšati število vstopov. Še naprej zmanjšati število vstopov? Zmanjšati do katere vrednosti? Ničle? Pozicija mestne oblasti, da se bodo ljudje in nosilci poslovnih dejavnosti preselili v mestno jedro, ker ga občina zapira za promet, je povsem nerazumna.

S priseljevanjem novih stanovalcev in nosilcev poslovnih dejavnosti v ta hip prazne nepremičnine se bodo prometni tokovi kvečjemu **povečevali.**

Nov Odlok o prometni ureditvi potrebuje več popravkov, ki jih bo treba uresničiti v naslednjem mandatu, med drugim:

- nesmiselno je, da morajo krajani s stalnim prebivališčem menjati dovolilnico vsako leto in to še plačevati; **trajanje veljavnosti dovolilnic je treba podaljšati,** s čimer bo tudi občinska uprava delno razbremenjena enormnega administrativnega zalogaja;
- krajanom je treba omogočiti ustavljanje vozil v trajanju 30 minut;
- **nosilcem poslovnih dejavnosti (tudi najemnikom!), je treba skladno s potrebami njihovega posla olajšati dostopnost** z ustreznim številom PIN kod, oziroma dostavnico, ki ne bi bila vezana na registrsko številko;
- znižanje cen dostavnic;
- tudi po 10. uri dopoldan je treba povsod omogočiti dostavo neposredno do vhoda v poslovni prostor oziroma stanovanje.

Pričakujemo, da bo naslednja mestna oblast prisluhnila utemeljenim zahtevam stanovalcev in nosilcev poslovnih dejavnosti v starem Kranju.

Anže Šinkovec

30.3.2017 V območje omejenega prometa ni dovoljen vstop vozilom, težjim od 3,5 tone, a se to pravilo v praksi ne upošteva – vseh opravil pač ni mogoče opraviti z osebnimi vozili in kombiji, kajne? Se še spomnite »domislice« projektanta obnove mestnih trgov in ulic, da bi vozišče mosta zalili z armiranim betonom in ga poravnali s pločnikoma? Da bo most zaradi dodatnega betona izgubil precej nosilnosti, se mu ni zdel problem: pa saj je vstop itak dovoljen samo vozilom do 3,5 tone! Res? Na fotografiji vam pogled pritegne predvsem avtobus (okrog 15 ton), toda ne spreglejte rumenega tovornjaka-hruške (čez 25 ton), ki v ozadju fotografije pravkar prečka most. Skupaj sočasno na mostu prek 40 ton(!) pločevine in tovora (maso nekaj osebnih vozil smo zanemarili). (Besedilo in foto: A.P.)

PARKIRANJE V MESTNEM JEDRU IN OKOLICI

parkirišča za kratkotrajno parkiranje: parkiranje do 120 min; cena: 1€/h; brezplačno prva ura (ob uporabi parkirne kartice MO Kranj, vendar samo na parkirišču pred stavbo MOK in na ploščadi Brioni); brezplačno od ponedeljka do petka med 19h in 7h naslednjega dne in v soboto od 13h dalje do ponedeljka do 7h;

parkirišča za dolgotrajno parkiranje pri Čebelici (Č), na Hujah (H), na Jelenovem klancu (J) in na Stari Savi (S): časovno neomejeno parkiranje; cena: 0,60 €/h (parkirišča Č, H, J); 1 €/h (parkirišče S); brezplačno za stanovalce z dovolilnico (samo parkirišči Č in H); parkirišče S brezplačno za stanovalce med 20h in 7h naslednjega dne; za obiskovalce brezplačni prvi dve uri (parkirišča Č, H in S); brezplačno za obiskovalce od ponedeljka do petka med 19h in 7h naslednjega dne, ob sobotah in nedeljah (samo parkirišči Č in H); parkirišče S brezplačno za obiskovalce – samo zgornji plato od ponedeljka do petka od 20h do 7h naslednjega dne in v soboto od 13h do ponedeljka do 7h

javna parkirna mesta v območju za pešce: časovno neomejeno brezplačno parkiranje za stanovalce z dovolilnico; časovno omejeno plačljivo parkiranje za obiskovalce mesta pod pogojem: (1) predhodnega nakupa vstopne karte za enkratni vstop – cena: 5 €/karto; časovna omejitev: max 2 h parkiranja v območju za pešce; ali (2) predhodnega nakupa vstopne karte za večkratni vstop – cena: 10 €/karto; časovna omejitev: max 24 ur parkiranja v območju za pešce, šteto od prvega vstopa

brezplačna javna parkirna mesta (po stanju decembra 2017 – novi odlok o prometni ureditvi v praksi še ni v celoti uveljavljen; ko bo uveljavljen, brezplačnih javnih parkirnih mest na območju okolice mestnega jedra, ne bo več; za ta parkirna mesta bo veljal enak režim kot na parkiriščih za dolgotrajno parkiranje)

parkirišče za abonente: spodnji plato parkirišča pri Stari Savi brezplačen za stanovalce med 16h in 7h naslednjega dne

plačljivo javno parkirišče

garažna hiša

avtomat za plačilo voznine/parkirnine

zapora prometa

Opomba: Grafični prikaz je simboličen. Za točne lokacije parkiranja je potrebno upoštevati vsebino predpisov, talne označbe in prometne znake. Grafični prikaz upošteva dejansko stanje oktobra 2018, ki pa se bo v bližnji prihodnosti še spreminjalo zaradi praktične uveljavitve novega odloka o prometni ureditvi.

© 2018 Krajevna skupnost Kranj-Center

AKTUALNO

Kranjska proračunska kondicija

Nedavno smo v medijih zasledili podatek, da naj bi bil Kranj v dobri proračunski kondiciji. Kaj naj bi pomenilo biti »v dobri proračunski kondiciji« in kateri elementi proračuna so tisti, ki so relevantni za oceno kondicije?

Prihodki

Prihodki se stekajo v občinski proračun iz številnih virov, toda pričujoči prispevek bomo osredotočili na najpomembnejši prihodek: del dohodnine, ki jo občini odstopi država. Dohodnina je državni davek in država »svoj« denar, povsem razumljivo, nerada deli s komerkoli. Občine tako vsako leto moledujejo finančnega ministra za več denarja, ta pa jih odpravi mačehovsko.

KRANJSKI PRIMER DOHODNINE:

2014	2018	Indeks
27.189.562 €	28.375.327 €	104

V štirih letih se je prihodek iz naslova dohodnine v kranjskem proračunu povečal za pičle 4%; če upoštevamo še inflacijo evra, so občinski prihodki iz dohodnine danes realno približno tam, kjer so bili pred štirimi leti.

Odhodki

Iz občinskega proračuna denar kaplja, curlja in teče skozi številne luknjice in luknje. Poglejmo dve veliki luknji:

	2014	2018	Indeks
Tekoči odhodki	13.548.934 €	17.061.974 €	126
Tekoči transferi	21.031.140 €	24.450.150 €	116
Skupaj	**34.580.074 €**	**41.512.124 €**	**120**

Tekoči odhodki so nekaj takega kot gospodinjski stroški občine: to so plače občinarjev, tekoče vzdrževanje, nakupi materiala, plačilo obresti na dolgove… Tekoči transferi pa so kot bonbončki, ki jih občina deli drugim in v zameno razen hvaležnosti ne prejme ničesar: subvencije vrtcev, denarne pomoči novorojencem, denar za delovanje športnih in kulturnih ustanov… Tekoči odhodki in transferji so fiksni stroški, ki nastajajo iz leta v leto – so vnaprej razdeljena vreča denarja, na katero občina praktično nima vpliva. Zakaj? Ker je krčenje teh odhodkov iz političnih in drugih razlogov skrajno neprijetno: bi vi otroku odrekli denarno pomoč ali pa subvencijo vrtca?!

Razumete problem? Medtem, ko se je proračunski prihodek iz naslova dohodnine v štirih letih povečal za zanemarljivih 4%, so se tekoči odhodki in transferji povečali za otipljivo petino. Razkorak med prihodki, ki jih občina prejme od države, in tekočimi odhodki ter transferji se sicer povečuje že dolga leta, toda v aktualnem mandatu je bilo povečanje izdatno. Posledično tekoči odhodki in transferji vse bolj zajedajo lastne občinske vire in zmanjšujejo razpoložljiva sredstva za investicije ter manevrski prostor v primeru vnovične gospodarske krize ali pa dviga obrestnih mer.

Dolgovi

Višina obrestnih mer je pomembna zaradi zadolženosti občine. Tudi ta narašča: ob koncu Bogatajevega drugega mandata l. 2006 občina sploh ni bila zadolžena; Perne je svoj mandat sklenil s 7,6 milijona evrov zadolžitve; na koncu tretjega Bogatajevega mandata l. 2014 je dolg narasel že na dobrih 22 milijonov; konec lanskega leta na 25,5 milijonov; za letošnje leto je planirana dodatna zadolžitev v višini 5,4 milijona in za prihodnje leto še 12 milijonov evrov. Orjaški investicijski napor občine v zadnjih desetih letih (Khislstein, knjižnica, urejanje javnih površin, Gorki…) je torej pustil posledice. Vendar, resnici na ljubo, dolg kranjske občine v primerjavi z npr. zapufanim Koprom niti ni problem (KR:456€/na prebivalca vs. KP:918€/na prebivalca po stanju na dan 31.12.2017). Lahko pa postane problem v primeru dviga obrestnih mer, ki so ta hip na rekordno nizki ravni.

Previdno z evropskimi sredstvi

Pa saj je bila večina projektov sofinancirana z evropskimi sredstvi, boste ugovarjali. Ali ni pametno, da se občina zadolži za črpanje evropskih sredstev? Hja, da in ne – odvisno čemú so evropska sredstva namenjena. Bistveno je, da zadolževanje usmerjajo realne potrebe mesta in ne s strani evropskih skladov propagirane modne smernice. Pred osmimi leti so bili v modi tonalitni tlakovci in japonske češnje; danes je to trajnostna mobilnost, bicikli, električna vozila… Vsi projekti, financirani s strani EU, zagotovo niso reševali prioritetnih potreb mesta. In še nekaj: evropski denar v resnici ni zastonj, temveč s sabo prinese obveznosti. Ko so projekti končani, je treba zagotoviti vzdrževanje objektov, treba je zaposliti nove delavce, treba je zagotoviti sredstva za financiranje programa in te obveznosti nato iz leta v leto zajedajo proračun. **Vam je zdaj jasno, zakaj kranjski občini izrazito naraščajo tekoči odhodki in transferji? Prav zaradi velikih investicij, sofinanciranih z evropskim denarjem. Zato bo v bodoče treba dobro razmisliti, kateri projekti so smiselni z vidika realnih prioritet mesta.**

Prognoza

Je torej Kranj v dobri proračunski kondiciji? Optimist bo odgovoril z da, ker ima Kranj zgolj počasi napredujočo kronično bolezen, s katero lahko živi še nekaj časa brez večjih težav. Toda prišel bo trenutek, ko bo treba bodisi rezati tekoče odhodke in transferje ali pa povečati prihodke – po možnosti tiste, ki prihajajo iz državne malhe, kajti alternativni vir za povečevanje prihodkov ste neposredno vi, dragi bralci. Če še ne veste, za leto 2020 vlada napoveduje uvedbo davka na nepremičnine.

Katja F. Erjavec

Matija Valjavec in Kranj

Če bi te takole na lepem povprašal po Matiji Valjavcu, bi me bržkone usmeril v Preddvor do osnovne šole s tem imenom. »*Pa poznaš njegove pesmi?*« Pomislil bi in odkimal. Zares, Valjavčeve pesmi s sredine devetnajstega stoletja dandanes le še redko kdo vzame s police pa tudi ponatiskovali jih zadnje čase niso kaj dosti. »O, saj ni čisto tako!« bi te iznenada prešinilo. »Kaj ni prišla pravljica v verzih Pastir *prav izpod Valjavčevega peresa? V mladostih sem jo rad prebiral, pred časom pa sem to slikanico podaril svojim otrokom.*«

Ne, Matija Valjavec ne bi smel biti pozabljen, saj je rojakom med prvimi odkrival bogastvo ljudske kulture in jezika. Doma je bil s trdne kmetije *pr Kračman* na Srednji Beli pod Storžičem, zgodaj je odšel v šole, na Dunaju doštudiral slavistiko in klasične jezike ter poučeval na gimnazijah v Varaždinu in Zagrebu. Blizu mu je bilo folklorno slovstvo, po čigar motivih je pisal pesmi in pripovedke, a ga tudi znanstveno zvesto zapisoval po Gorenjskem, Štajerskem, Prekmurju ter še posebno po Medžimurju in Zagorju. Ob tem je raziskoval narečja in pisal jezikoslovne razprave.

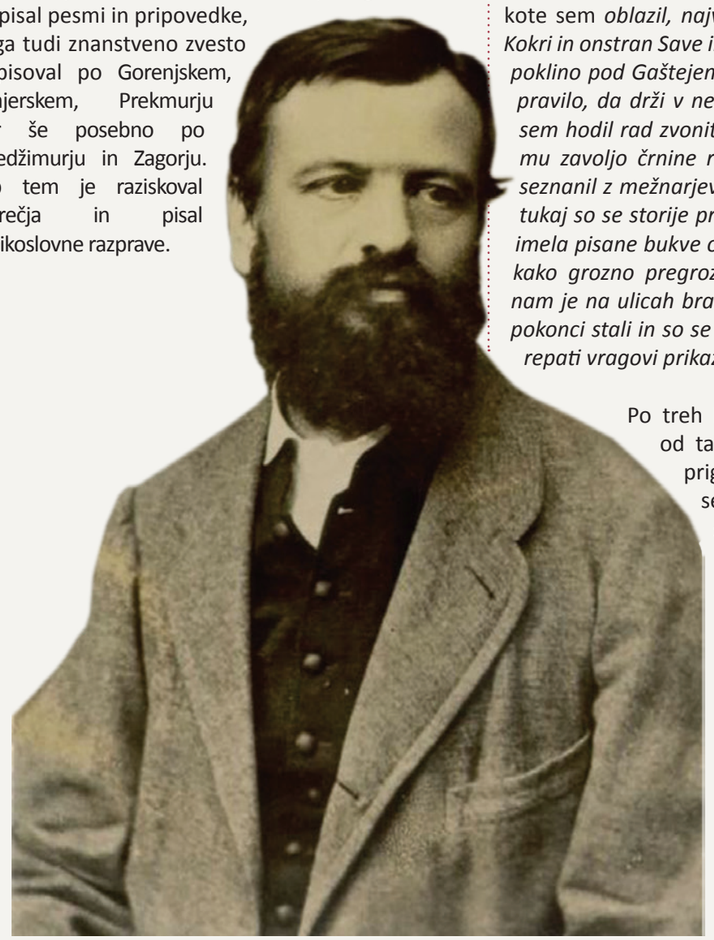

Svojo vsestranskost je izkazal tudi s prevodi številnih klasičnih literarnih del.

Matijo je prva šola povezala s Kranjem. Ko mu je bilo sedem let, je oče sklenil, da ga pošlje v kranjsko normalko. Takole se je kasneje spominjal: »Neki ponedeljek v jutro, ko se je odpravljal v Kranj *olje peljat naprodaj, reče, da pojdem v šolo in da mi gre danes kvartirja iskat. Ko se je vrnil na večer v mraku, sem ga vprašal: ‚No, oča, ali ste mi prinesli kvartir?‘. Kaj sem si mislil, kaj in kakšen je kvartir, tega več ne vem, ali kmalu potem me je odpeljal v Kranj ter me namestil k nekemu krojaču v hišo, ki so ji rekli pri Marnu in katere vrtič se je držal farovškega vrta, od koder sem včasih kak sad pouzmal.*«

Matija si je v Kranju hitro našel družbo neugnanih vrstnikov in skupne vragolije so se mu neizbrisno vtisnile v spomin: »Kranj se mi je jako prikupil. Vse kote sem *oblazil, največ pa me je bilo poleti doli v Kokri in onstran Save in večkrat smo z lučjo lezli v ono poklino pod Gaštejem, ki smo jo zvali Dular in se je pravilo, da drži v neko klet tam v Šmartnem. Tudi sem hodil rad zvonit v zvonik velike cerkve, ki smo mu zavoljo črnine rekali ‚dimec‘; zato sem se bil seznanil z mežnarjevimi, ki so stanovali v šoli. Tudi tukaj so se storije pripovedovale, a neka babura je imela pisane bukve od Antikrista in v njih naslikano, kako grozno pregrozni kristjane trpinči, in iz njih nam je na ulicah brala take stvari, da so nam lasje pokonci stali in so se nam ponoči v spanju rogati in repati vragovi prikazovali in nas strašili.*«

Po treh letih normalke se je Valjavec od takih in podobnih vznemirljivih prigod nerad poslovil. Hočeš nočeš se je moral preseliti v Ljubljano, saj v gorenjski prestolnici takrat še ni bilo gimnazije. V *Zorinu in Strelini*, nežni idili o kmečkem študentu in vaškem dekletu, ki jo je objavil v svoji zbirki *Pesmi* iz leta 1855, se je Kranju poklonil z nostalgičnimi stihi. Odlomek iz te obširne pripovedne pesnitve pa tudi naju vabi, da se s pesnikom sprehodiva po našem mestu, kakršno je bilo pred več kot poldrugim stoletjem.

Zorin in Strelína.
Idila.

(odlomek)

Prijazno mestece je Kranj,
predmet še vedno mojih sanj.
Tu živel sem mladostna leta,
mladostne ne, detinske dni,
veseli so mi ti bili,
nobena žal mi v njih nadeta;
zato sem rad obiskoval
še vselej ondi kraje znane:
najprvo, kjer sem stanoval,
ljudi, tačas mi srečno vdane. /…/
Vse cerkve obiskal sem zale,
najprvo svetega Kocjana,
ki velika je cerkev zvana
od množe prebivalcev male,
a vredna kakor kdo pohvale:
iz gotiškega dimec doma
moli visoko v zrak glavó,
doseči hoče ž njo v meglo;
okoli njega vedno roma
podnebnih kita potnikov,
počitka kraj jim daje zvezda
in ž njo visoki cerkve krov.
Po pokah v turnu gnezdo gnezda
tišči se črnih krókavtov,
še več pa hodi nanj jih sest
iz spodnjih po pečinah gnezd.
Pečine te so Kokri struga,
ki semkaj se spod gor vijuga.
Strašná je to globina ta,
kar zviškega ponižana.
O dolgo pač že skale liže,
da te je izkopala niže!
Komunov je dovolj tu doli,
kopeli nam po sredi skal,
te skale nam bile so stoli
za sed in za obleč vse kmal;
nad nami pa na dve strani
molele so strme čeri,
in kavke in postovke tam
in kačji vred in gadji plod
imajo v dompljah svojo kot,
zalazniškim na stran rokam.
In Rožnikranjska cerkev vsa
je, kakršna je prej bila,
in danes še ko prejšnje čase
pobožne gledam tu obraze.
Sprostira se odtod ozir,
da lepšega ti ni nikir:
od zdolaj suje siva Sava,
valovje tja naprej podi,
deroča od vrhov Triglava,
kjer večni skoraj sneg kopni;
čez Gaštej nese tvoj pogled
te tjakaj proti Škofji Loki,
in gledaš planjo z griči vred
čez Šmartno, Bitinj, steg široki;
Šmarjetna gora tu na pravi
ozira se naravno v te,
in doli pod teboj v nižavi
ji pere savski val noge;
in glej, še bolj na desno stran
se bistriška odpre dolina,
in hrib za hribom, skalni stan
nevtrgano do tik Bohinja.
In Pungrad – da te šment imena! –
Ima še vedno to ime,
prišla pa bodo že vremena,
ki zbrišejo nam spake te.
Tu rasli kdaj sta lipi dve,
bili sta kraju čast obe,
visoko vrhe pod oblake,
širokolistnih senčnih vej.
A konec na tem svetu vsake
stvari le pride prej al‘ slej.
In tudi tu ozir je krasen
na zapad in na južno stran,
na Sorško polje, Sorško plan
in koder val šumi tu glasen
na levo tja do gore Šmarne,
Marije kraj preblagodarne.
Na levo se zavija Sava,
v njo Kokra pod menoj se vliva,
od mej koroških silno spe,
ko gorskih se voda nadmé
ter dere kakor zver divjana,
brežanom strah in šiba živa,
obrežje na okrog spodmiva.
A tam, odkoder sonce vstaja,
je plan do tja, kjer vas Šenčuri
stoji brez dobre vode kraja,
in dalje, da zaklene duri
ti Grintavca gore strmén
Na štajerskokoroško stran.
Na sever pak očesni sklen
daje občudovati stan
ti Zaplate, strme planine,
orjaškega Storžcá pečine.

Izbral in v branje ponudil Miha Mohor

JAZZ KAMP KRANJ 2018

Že 15. Jazz Kamp Kranj je tudi letos potekal v drugi polovici avgusta in sicer med 17. in 26. avgustom.

Program festivala je bil pester, saj so se poleg številnih domačih predstavili tudi tuji izvajalci, v okviru glasbenih delavnic pa so kot mentorji predavali priznani slovenski in tuji glasbeniki, ki so tradicionalno nastopili na koncertnem večeru mentorjev glasbenih delavnic Jazz Kampa Kranj.

Novost v letošnjem programu delavnic je bila delavnica odrskega nastopanja in priprave na nastop. Delavnice je vodil priznani švedski boogie-woogie pianist in terapevt Ulf Sandström, ki je s svojimi predavanji navdušil obiskovalce.

V okviru koncertnih večerov je nastopila Alenka Godec ob spremljavi Big banda Bled pod dirigentskim vodstvom Primoža Grašiča, sledil je koncert mentorjev glasbenih delavnic, ki, kot že rečeno, spada v tradicionalno ponudbo koncertov. V večernem programu so se nam predstavili tudi glasbeniki oz. udeleženci in mentorji poletne šole jazza oz. glasbenih delavnic HGM (Hrvatska glasbena mladež) iz hrvaškega Grožnjana. V nedeljo 19. avgusta se nam je predstavila nova oz. novejša slovenska dixieland zasedba »Oberdixie«, ki med drugim igra tudi narodno-zabavne skladbe legendarnih bratov Avsenik tokrat na dixieland način, sestavljajo pa jo prekaljeni glasbeni mački. V torek je na Pungertu zaigral hrvaški kvartet pod vodstvom bobnarja Branimirja Gazdika, član te zasedbe pa je tudi slovenski saksofonist, aranžer in skladatelj Lenart Krečič; predstavili so novo cd-ploščo z naslovom »Link«. Tradicionalna sreda, tokrat 22. avgusta, je bila namenjena koncertu dueta klavirjev. Ob spremljavi odličnega hrvaškega bas kitarista Maria Mavrina in francoskega bobnarja Christopha Brasa sta se predstavila pianista David Gazarov iz Nemčije in Emil Spanyi iz Madžarske. Novost sredinega koncertnega večera pa je, da sta se pianistoma pridružila priznani angleški pevec in klaviaturist Georgie Fame in odlična avstrijska pevka Ines Reiger Dominik. V četrtek je na festivalu, v New Yorku živeči, slovenski saksofonist, Igor Lumpert, s svojim projektom »Tribute to Bille Holiday«. Petek pa je bil rezerviran za »hot jazz« Fletcherja Hendersona v izvedbi enajst-članske mednarodne in neusmiljene zasedbe Eddieja Luisa. Tudi letos nam je festival popestrilo vreme, zato smo zadnja dva koncerta, petkovega in zaključnega sobotnega prestavili pod streho v Stolp Škrlovec.

Pred večernimi koncerti so tudi letos potekale vinske degustacije »Vinski scenosled Jazz Kamp Kranj 2018«, na katerih so se predstavili priznani slovenski vinarji, pridružil pa se jim je tudi Marko Arvaj s svojo kulinarično ponudbo.

Kot že v preteklosti se je Jazz Kamp Kranj začel s fotografsko razstavo fotografov Gorazda Uršiča in Zorana Kozine, ki je svoja vrata odprla 16. avgusta in sicer kar na treh lokacijah, v Galeriji Pungert, Otroškem stolpu Pungert in Galeriji Bala.

Novost ob letošnjem 15. Jazz Kampu Kranj pa je bila ulična razstava plakatov preteklih Jazz Kampov na uličnem razstavišču pri kranjski Mestni knjižnici na Gregorčičevi ulici.

Gregor Grašič

Georgie Fame in Cristophe Bras (Foto: Zoran Kozina)

Foto: Zoran Kozina

Big Band Bled & Alenka Godec (Foto: Zoran Kozina)

Eddie Luis & Gnadenlosen XL (Foto: Zoran Kozina)

Balinarsko društvo Kranj Center

Zasnove balinarskega društva Kranj Center segajo v leto 1968. Že nekaj let pred tem so se ljubitelji balinanja dobivali na vrtu gostilne »Pri knedlu«, ki se je nahajala na Tomšičevi ulici, natančneje na t. i. Gasilskem trgu (lastnica gostilne je bila gospodična Mara Jezeršek). Na dvorišču te gostilne je bilo tako kot ob številnih gostilnah balinišče. Družba se je redno dobivala na prijateljskih balinarskih popoldnevih. Ob teh balinarskih srečanjih se je porodila ideja, da bi ta družba ustanovila Balinarski klub Center; idejo so podprli stalni udeleženci Kruno Bezinovič, Mirko Novak, Marjan Planinc, Janko Pelko, Franc Frank, Franc Lukež in številni drugi. Društvo se je vključilo v Gorenjsko balinarsko ligo. Takoj so se pojavili problemi, saj balinišče ni ustrezalo za tekmovanja, bilo je namreč 80 cm prekratko. Člani društva so želeli balinišče podaljšati nad brežino, vendar niso dobili dovoljenja. Ponujeni sta jim bili lokaciji na dvorišču gradu Khieselstein (tedaj je bil v njem še internat), a tudi tu niso dobili dovoljenja; naslednji lokaciji sta bili na Pungertu in na parceli ob Prešernovem gaju, a tudi tod niso dobili potrebnega soglasja. Člani društva so zaradi tega pričeli iskati primeren prostor za igrišče izven Krajevne skupnosti Center in nazadnje dobili parcelo na Partizanski cesti pred Malo Rupo, ki je bila v lasti gostinskega podjetja Central; Balinarsko društvo je parcelo dobilo v brezplačno uporabo.

Balinarji, njihovi prijatelji kot tudi družinski člani so s prostovoljnim delom zgradili dvostezno balinišče, ki je ustrezalo vsem tekmovalnim standardom. Balinarji so še naprej tekmovali v Gorenjski ligi. Navdušenje nad novim baliniščem je bilo tolikšno, da se je močno povečalo članstvo; ustanovila se je še ženska ekipa in ekipa starejših. Ob balinišču so sredi sedemdesetih let zgradili še barako za klubske prostore in brunarico kot družabni prostor. (Žal sta bila oba objekta črna gradnja in je trajalo več kot dvajset let, da sta se pridobili lokacijsko in gradbeno dovoljenje.)

Na tekmovalnem področju so tekmovalci prve ekipe dosegali lepe uspehe, leta 1989 so postali prvaki Gorenjske lige in napredovali v državno ligo. Ambicije vodstva kluba so s tem naraščale. V prvo ekipo so pripeljali nekaj polprofesionalnih balinarjev, državnih reprezentantov. Balinarji BD Center so leta 2004 postali državni prvaki, vendar brez ustreznih sponzorjev ni bilo mogoče vzdrževati polprofesionalne ekipe. Vodstvo društva se je ponovno oprlo na prejšnjo starejšo ekipo, ki je še vedno uspešno tekmovala v državni ligi, a prejšnjih uspehov niso ponovili.

Prav zaradi uspehov prve ekipe se je porodila ideja, da bi dvostezno balinišče razširili v štiristezno; ob projektiranju novega igrišča se je pojavila tudi zamisel da bi vzporedno s tem pripravili tudi projekt za pokrito balinišče. Novo balinišče je bilo zgrajeno in dobilo uporabno dovoljenje leta 2003, s streho pa je bilo potrebno počakati, tako da je bila ta s finančno podporo MOK zgrajena 2006. Balinarsko društvo uspešno tekmuje v Slovenski ligi. Vsako leto organizirajo turnir v počastitev krajevnega praznika. V letošnjem letu je turnir potekal v spremenjeni obliki. Namesto trojic so igrale dvojice. Turnirja se je udeležilo 28 dvojic. Prijavili so se tekmovalci, ki tekmujejo v slovenski super ligi, kot tudi tekmovalci (Slovenci), ki tekmujejo v italijanski ligi. Tekmovanja (turnirja) si je ogledalo lepo število gledalcev, saj je bil turnir kakovosten in prvi takšnega formata. Zmage sta se veselila domačina iz Kranja: Davor Janžič in Borut Belcijan.

Franc Benedik
podpredsednik sveta KS Center

Predsednik balinarskega društva Center, Davor Janžič, je na evropskem prvenstvu osvojil zlato medaljo v igri dvojic in bronasto v natančnem zbijanju.

Z ljubeznijo do gibanja do uspešnih posameznikov

Konec preteklega leta se je Atletski klub Kranj v glasilu krajevne skupnosti predstavil z nosilcem Rožletom Prezljem, opozoril na uspehe veteranske selekcije in vse bolj uspešno mladino in otroke. Žal najbolj pereči problem diskriminacije med društvi oziroma celo natančneje med atletskimi društvi zaradi protizakonite politike Mestne občine Kranj ostaja nerešen, so pa zato rezultati v pretekli sezoni toliko bolj zgovorni in dokazujejo dobro delo kluba.

Seveda ponosni na številne državne naslove tako v ekipnih tekmovanjih, mnogobojih kot posameznih nastopih od kategorije U12 do U18, so v klubu najbolj zadovoljni z napredkom prve generacije atletov Atletske šole Rožle Prezelj. Z letošnjo sezono se namreč klub lahko pohvali s tremi novimi reprezentantkami Lucijo Kropar, Brino Fučka in Tjašo Maradin. Lucija se je z odličnimi nastopi v teku na 800m celo približala normi za Evropsko prvenstvo.

Prav presenetljivo dobri rezultati v kategorijah U16 in U18 so vodjo šole Rožleta Prezlja spodbudile, da svojim atletom zagotovi vso potrebno strokovno podporo in trenažne pogoje, ki so v vrhunskem športu nuja. Že zaradi skrbi za zdrav razvoj so vsi otroci od 9 leta starosti redno zdravstveno pregledani. Z novo sezono pa se bo oblikovala ekipa strokovnjakov iz Fakultete za šport, trenerjev vrhunskih atletov in izkušenih zdravnikov ter fiziatrov, ki bodo skrbeli za napredek mladine, usmerjene v vrhunski in kakovostni šport.

Veterani smo ponosni, da za nami prihajajo generacije otrok, ki so ne samo nadarjeni atleti, ampak tudi vestni dijaki in šolarji. Zato smo se odločili, da tudi sami še naprej po svojih najboljših močeh pomagamo. Na športnem področju tako Ana Jerman, Marijan Krempl, Dušan Prezelj in Stanka Prezelj še naprej prenašamo znanje in izkušnje na mlajše in se redno udeležujemo njihovih treningov. Ker je vzgled najboljši učitelj, smo tudi v letošnji sezoni nastopili na Balkanskih igrah in domov odnesli kar 7 zlatih odličji.

Šport nam je v življenju veliko ponudil in našo ljubezen do gibanja želimo prenesti na vse, tudi tiste, ki bodo v življenju prednost podarili drugim dejavnostim. Srčno upam, da bomo pri tem uspešni.

Stanka Prezelj
članica sveta KS Center

Sobotno druženje otrok Atletske šole Rožle Prezelj.

Foto: Tania Mendillo

IZDAJATELJ
Krajevna skupnost Kranj-Center
Tomšičeva ulica 21, 4000 Kranj

ODGOVORNI UREDNIK
Aleksander Pavšlar

OBLIKOVANJE
Tjaša Jenko

IDEJNA ZASNOVA
SkupinaOpusDesign

TISK
Tiskarna Požgaj, Kranj

Kranjčan je izšel v nakladi 1.200 izvodov in bil brezplačno poslan v vsa gospodinjstva v KS Kranj-Center. Distribucija: Pošta Slovenije d.o.o., Maribor.

Fotografija na naslovnici: Tania Mendillo